

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/119/2023
Identifikačné číslo spisu: 8619200884
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8619200884.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne X. M., narodenej T., zastúpená JUDr. Ambróz Motyka, advokát, Stropkov, Nám. SNP 7 proti žalovanému Orange Slovensko a.s., Bratislava, Metodova 8, zastúpený Advokátskou kanceláriou Branislava Máčaja, Bratislava- Mestská časť Nové Mesto, Vajnorská 21A, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 1C/16/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 13. apríla 2023 sp. zn. 17Co/19/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/19/2023 z 13. apríla 2023 vo výroku o priznaní nároku na náhradu trov konania z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 17Co/19/2023 z 13. apríla 2023 I zmenil rozsudok Súdu prvej inštancie tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 110 eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. II Žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100% s tým, že o výške trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. Predmetom odvolacieho prieskumu bol teda vyhovujúci výrok rozsudku a nároku na náhradu trov konania, a to výrok súvisiaci. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, no zo zistených skutočností prijal čiastočne nesprávny právny názor ohľadom priznanej výšky nároku. Preto rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil a žalobkyni priznal sumu 110 eur v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

2. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu, výroku o priznaní nároku na náhradu trov konania, podala dovolanie žalovaná (ďalej len „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovania z § 420 písm. f) CSP. Argumentovala tým, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uplatňovala jej procesné práva a to v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zdôraznila, že z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Podľa názoru dovolateľky, sa dovolací súd náležite nevysporiadal s jej relevantnou argumentáciou, taktiež jej časť

odignoroval a to tak v zásadnom rozsahu, že takýmto nesprávnym procesným postupom došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Zdôraznila, že odôvodnenie priznania nároku na náhradu trov konania v plnej výške súdom prvej inštancie nemá oporu v príslušných ustanoveniach CSP. Úspech vo veci sa vždy skúma čo do právneho základu, ako aj čo do výšky priznaného nároku. Dovolateľka trvala na tom, aby odvolací súd pri určovaní trov konania, ktoré výlučne spočívajú v trovách právneho zastúpenia využil moderačné právo v zmysle § 257 CSP a trovy konania žalobkyni nepriznal, resp. ich aspoň primerane znížil. Zároveň podotkla, že v prípade ak trovy konania násobne prevyšujú judikovanú čiastku je možné označiť situáciu za výnimočnú, odôvodňujúcu aplikáciu ustanovenia § 257 CSP. V tejto súvislosti poukázala na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 113/2019 zo 6. júna 2019, ako aj nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 3923/2011 z 29. marca 2012, z ktorého relevantnú časť citovala. Ďalej argumentovala tým, že ňou uvádzanej literatúry ako aj z prezentovaných súdnych rozhodnutí je relevantné posúdenie otázky, či žalobkyni vôbec vznikol za skutkových okolností danej veci nárok na náhradu trov konania a ak áno, v akom rozsahu. Dodala, že pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP nikdy neargumentovala prihliadať na ekonomické dôvody. Dovoláním napadnuté rozhodnutie považovala za nedostatočné z dôvodu nevysporiadania sa so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre rozhodnutie o trovách konania, teda za arbitrárne, nepreskúmateľné a nezrozumiteľné. Navrhla napadnuté rozhodnutie vo výroku o nároku na náhradu trov konania zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedla, že dovolanie považuje za neprípustné a nedôvodné. Navrhla, aby odvolací súd dovolanie žalovanej odmietol resp. zamietol.

4. Dovolateľka v replike k vyjadreniu žalobkyne zotrvala na svojom stanovisku. Bola toho názoru, že dovolanie je prípustné v plnom rozsahu s poukazom aj na judikatúru ústavného súdu I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018, ako aj nález sp. zn. I. ÚS 387/2019 z 2. apríla 2020. Vo vzťahu k tvrdenej nedôvodnosti dovolania poukázala na to, že predmetom dovolania je rozhodnutie odvolacieho súdu o samotnom nároku na náhradu trov konania v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, nie o samotnej výške trov konania, ktorých spôsob určenia bol predmetom ústavnej sťažnosti žalovanej. Zotrvala na svojich dôvodoch uplatnených v podanom dovolaní.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie jej proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov; b) ten kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu; c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník; d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie; e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo; f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k

vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Podľa 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

14. Podstata dovolacej argumentácie vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti uplatnenej v zmysle § 420 písm. f) CSP spočívala v namietaní nedostatočného, nepresvedčivého odôvodnenia, ako aj v nevysporiadaní sa s podstatnými uplatnenými námietkami v odvolaní, rozhodnutie je arbitrárne, nedôvodné, nezrozumiteľné a nepreskúmateľné s poukazom na ustanovenie § 257 CSP.

15. Predmetom dovolacieho prieskumu je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku o nároku na náhradu trov konania. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrovanou súčasťou civilného sporového konania a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v procesnom predpise, ktorú treba vykladať v súlade s vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, možno považovať rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, preto je preskúmateľné v dovolacom konaní v zmysle § 420 CSP (I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018).

16. Odôvodnenie uvedené odvolacím súdom v bode 18 napadnutého rozhodnutia, týkajúce sa vysporiadania s uplatnenými námietkami žalovanou v odvolacom konaní k navrhovanej aplikácii § 257 CSP na rozhodnutie o trovách konania, nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia

vyplývajúce z ustanovenia § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd i napriek citácii ustanovenia § 257 CSP, jeho výkladu ako výnimky zo zásady úspechu vyplývajúcej z § 255 CSP, sa zákonu zodpovedajúcim spôsobom v súlade s § 387 ods. 3 CSP nevysporiadal s uplatnenými podstatnými námietkami vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania. Len konštatovanie o nedôvodnosti námietok nemožno považovať za splnenie povinnosti súdu vyplývajúcej mu z § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Dodržiavanie povinnosti rozhodnutie náležite odôvodniť má zaručiť transparentnosť rozhodovania súdov, lebo každý má právo na rozhodnutie podľa relevantnej právnej normy (čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP). Súd je preto povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony strany sporu primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať (II. ÚS 675/2014). Za podstatné je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Meskiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, 1296 s.).

17. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy resp. čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí splňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

18. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

19. Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k výroku o trovách konania je pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné, a to do takej miery, že nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP. Vada tejto povahy je dôvodom, ktorý zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu.

20. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd považoval uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k namietanému nedostatočnému odôvodneniu dovolaním napadnutého rozhodnutia za dôvodný, preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil vo výroku o trovách konania v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§450 CSP).

21. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne vec v rozsahu zrušenia prejednať a rozhodnúť o podanom odvolaní žalovanej. Výsloveným právnym názorom vyplývajúcim z tohto

uznesenia je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

22. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§453 ods. 1 a 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.